

„Lidé na okraji společnosti“

SHRNUTÍ:

Fotografická série „Lidé na okraji společnosti“ je pokusem o vizuální reflexi jevu sociálního vyloučení a neviditelnosti lidí bez domova. Soubor dokumentárních fotografií se zaměřuje na individuální prožitky člověka a vztah mezi jednotlivcem a prostorem podpůrného centra. Projekt má humanistický charakter a snaží se prolomit společenské stereotypy týkající se bezdomovectví tím, že ukazuje důstojnost, subjektivitu a každodenní život jeho protagonistů.

Klíčová slova:

bezdomovectví, sociální vyloučení, dokumentární fotografie, fotografická reportáž, fotografický portrét, sociální marginalizace, sociální fotografie, centrum pro osoby bez domova, Sdružení přátel člověka „Tęcza“, fotografický dokument

Od autora:

„Lidé na okraji společnosti“

NEVIDITELNÍ

Bezdomovectví si často představujeme jako obraz člověka bez střechy nad hlavou. Za tímto slovem se však skrývá mnohem více: ztráta domova, vztahů, pocitu bezpečí, vlastního místa a sounáležitosti.

Série vznikla v azylovém domě pro osoby bez domova v Raciborz, který provozuje Sdružení přátel člověka „Tęcza“. Při fotografování tohoto místa jsem se chtěla zaměřit nikoli na samotnou bezdomovost, ale na člověka, který se ocitl v situaci vyloučení – často v důsledku jediného rozhodnutí, spleti událostí, rozpadu vztahu nebo okolností, na které neměl vždy vliv.

Zajímala mě především neviditelnost člověka.

Neviditelnost vůči společnosti, blízkým, systému, pro který se často stává pouhým případem, číslem, anonymní osobou vyžadující pomoc. Někdy jde také o neviditelnost vůči sobě samému. Člověk, který ještě nedávno měl vlastní pokoj, byt, rodinu, práci nebo určité místo ve společnosti, najednou začíná fungovat mimo její hlavní proud. Stává se někým, koho snadno přehlédnete.

Azylový dům je místem někde mezi. Poskytuje bezpečnost a základní přístřeší, ale pro mnoho lidí není domovem. Je to zastávka, někdy nezbytná, jindy nechtěná. Někteří se s ním nechtějí ztotožňovat, nesnaží se tu zabydlet. Jejich přítomnost se zde jeví jako dočasná. Nevybalují si svůj život – zůstávají připraveni k odchodu.

Jiní se zde snaží vytvořit alespoň náhražku vlastního prostoru.

Pár osobních věcí, fotografie, drobnost položená u postele – to vše může být pokusem o obnovení něčeho, co dříve bylo samozřejmé – pocitu, že má člověk své místo. Ve společném pokoji pro několik osob je hranice soukromí velmi tenká. Někdy ji vymezuje pouze postel, skříňka a pár věcí, které patří výhradně jedné osobě.

Proto jsem fotografovala jak lidi, tak i prostor, ve kterém nyní žijí. Pokoje, postele, společné místnosti, předměty a světlo proudící okny jsou zde stejně důležité jako tváře protagonistů. Prostor vypovídá o jejich situaci, ale nedefinuje je.

Nechtěla jsem vytvářet obraz „bezdomovce“ jako anonymní postavy sociálního problému. Zajímal mě člověk – jeho přítomnost, důstojnost, osamělost, paměť a snaha zachovat si vlastní identitu.

Za každou fotografií stojí samostatný příběh, který nelze shrnout do jediného slova. Bezdomovectví není identitou člověka. Je to situace, do které se dostal.

Při pohledu na tyto lidi jsem si chtěla položit jednoduchou otázku: co způsobuje, že je v určitém okamžiku přestáváme vnímat?

Tento projekt je pokusem o obnovení této viditelnosti – nikoli prostřednictvím senzace či lítosti, ale prostřednictvím přítomnosti. Prostřednictvím pohledu na člověka, který se ocitl na okraji společnosti, ale nepřestal být člověkem.

Neviditelnost neznamená, že tito lidé neexistují. Znamená to, že je příliš často nechceme vidět.